

Leerpad 2**Discriminatie verkennen****Handleiding voor docenten
Met tips en extra informatie**

Cursieve teksten zijn overgenomen uit de leerpaden

Wat is discriminatie precies en hoe gaat het in z'n werk? Wie is erbij betrokken en welke invloed heeft discriminatie op het leven van mensen?

Doelen

In dit leerpad worden leerlingen uitgedaagd om:

- Te onderzoeken hoe discriminatie functioneert en in z'n werk gaat, op zowel interpersoonlijk als maatschappelijk vlak.
- Te discussiëren over specifieke gevallen van antisemitisme, discriminatie van LHBT+'ers, moslims, Roma en Sinti en racisme. De gedachten en ervaringen van vijf jongeren wordt gebruikt als uitgangspunt.
- Inzicht te krijgen in de termen waarmee de verschillende vormen van discriminatie worden aangeduid.
- Na te denken over wie in situaties waarin discriminatie plaatsvindt invloed heeft en over wat ze in een specifiek geval zelf zouden doen of zeggen.

Het model dat ze hierbij gebruiken heet de 'discriminatiemachine'. Hierin wordt het mechanisme van discriminatie opgedeeld in verschillende stappen/fases/onderdelen: hoe we 'anderen' zien, hoe het groeperen en beoordelen van mensen deel uitmaakt van discriminatie en wat de effecten van discriminatie zijn.

Structuur

Dit leerpad bestaat uit drie routes (lessen), met elk een aantal stappen.

Route 1: Leerlingen krijgen het verhaal van Medine te horen en gebruiken de discriminatiemachine om te begrijpen hoe discriminatie in z'n werk gaat. Vervolgens kiezen ze één van de vijf verhalen om mee verder te werken en hun kennis van het mechanisme van discriminatie te verdiepen. De route eindigt met een discussie over de rollen die mensen spelen in situaties waarin discriminatie zich voordoet.

Route 2: De ervaringen van dezelfde vijf jongeren worden gebruikt om dieper in te gaan op de termen antisemitisme, discriminatie van LHBT+'ers, discriminatie van moslims, discriminatie van Roma en Sinti en racisme. Nadat ze met omschrijvingen van deze termen hebben gewerkt nemen de leerlingen deel aan een aantal

Icoontjes - verloop van opdrachten

Vaak werken leerlingen eerst in tweetallen of in groepjes, en wordt een onderwerp vervolgens met de hele klas besproken. De icoontjes geven aan hoe er gewerkt wordt.

Bij individuele opdrachten verwoorden de leerlingen hun persoonlijke reactie.

Bij de besprekingen in tweetallen geven de leerlingen hun mening over een onderwerp en voeren ze een eenvoudige discussie met één gesprekspartner.

In de groepsopdrachten komen al meer meningen aan bod maar zullen leerlingen zich veilig genoeg voelen om hun ideeën te uiten. Niet alle leerlingen vinden het prettig om zich in een grotere groep te uiten.

De klassendiscussies bieden de gelegenheid om samen met de leerlingen terug te blikken op het werk dat is verzet en geven jou als docent de kans om de belangrijkste resultaten samen te vatten.

smartphone chats over specifieke situaties en wordt ze om advies gevraagd.

Route 3: Leerlingen bespreken de verschillende factoren die hen beïnvloeden in het beoordelen van een situatie van ongelijke behandeling. Aan de hand van vijf scenario's uit het dagelijks leven, wisselen ze meningen uit en kijken ze waarom we het niet altijd met elkaar eens zijn over de betekenis van een gebeurtenis of opmerking.

Route 1 – De discriminatie uitgelegd

Tijd: ongeveer 100 minuten

Hoe gaat discriminatie in z'n werk? Je maakt kennis met vijf jongeren die vertellen over de discriminatie die ze hebben ondervonden.

Samenvatting

Allereerst wordt de leerlingen gevraagd te omschrijven wat discriminatie is. Vervolgens luisteren ze naar Medines gedachten over het verband tussen vooroordeel en discriminatie. Aan de hand van het model van de discriminatiemachine onderzoeken ze haar uitspraken en leren ze begrijpen hoe discriminatie in z'n werk gaat. Nadat ze geluisterd hebben naar de ervaringen van vijf jongeren, kiezen de leerlingen een verhaal om mee verder te werken. Ze vertalen het algemene idee van 'in hokjes plaatsen', indelen in groepen en beoordelen naar de ervaring van de door hen gekozen persoon. De route eindigt met een discussie over de vraag hoeveel invloed mensen in bepaalde situaties kunnen uitoefenen.

Stap 1 Wat weet je al?

Wat weet je al?

Bespreek de woordenwolk met de klas.

Dit is de inleiding op het leerpad. Het is niet erg als de antwoorden in de woordenwolk oppervlakkig lijken. Deze opdracht geeft leerlingen de kans om hun kennis te delen en te ontdekken wat anderen weten of willen weten. In de laatste stap van de route krijgen leerlingen de kans om te reflecteren op wat ze sinds het begin van de route hebben geleerd.

Neem de tijd om de antwoorden van de leerlingen te bespreken. Houd daarbij het volgende in gedachten: Wat voor soort woorden gebruiken de leerlingen? Zijn het bijvoorbeeld naamwoorden en/of woorden die een emotie uitdrukken (oneerlijk, pijnlijk, gemeen etc.), of zijn het zelfstandig naamwoorden die groepen (buitenlanders,

Vooraf

- Zorg dat de leerlingen weten dat hun antwoorden binnen de groep worden uitgewisseld. De gedachtewisseling en discussie vormen de kern van het leerproces. Elke keer als leerlingen inloggen zien zij de volgende pop-up:
Privacy
Door gebruik te maken van de online toolbox Stories that Move geef je toestemming om de antwoorden die je tijdens opdrachten geeft, te delen met je docent en klasgenoten in groepsopdrachten.
- Omdat er gevoelige onderwerpen worden besproken, moet de sfeer in de klas veilig zijn en moet je ervan op aan kunnen dat de leerlingen elkaar met respect behandelen. Bespreek dit met de klas als je denkt dat het nodig is.
- Vaak kunnen leerlingen alleen door naar de volgende stap als ze één of meer antwoorden hebben ingevuld. Bij sommige online opdrachten kunnen leerlingen alleen verder als de rest van de klas ook hun antwoorden heeft ingevuld. Zorg dat ze dit begrijpen.
- Leerlingen moeten weten hoeveel tijd ze hebben voor elke stap. Houd rekening met het niveau van je leerlingen en de beschikbare tijd en spreek een tijdslimiet af. De korte vragen aan het begin dienen als 'warming-up'. Houd de tijd voor de eerste stappen kort, zodat er meer tijd is voor de discussie aan het eind.
- Sommige opdrachten kunnen eventueel als huiswerk worden opgegeven (zoals aangegeven). Onderzoek voor en voorbereiding van presentaties kunnen als huiswerk worden opgegeven, individueel of in groepjes.

Blended learning

In een blended learning-methode wordt afwisselend aan online en offline opdrachten gewerkt zodat leerlingen optimaal van beide leeromgevingen kunnen profiteren. Individuele opdrachten en intensieve uitwisselingen vormen de kern van het leerproces en moeten zorgvuldig worden gemodereerd.

Leerlingen moeten niet vooruitlopen op de rest van de groep. Het kan nuttig zijn om sommige teksten klassikaal te lezen, waarbij één leerling

vluchtelingen etc.) of verschillende vormen van discriminatie (racisme, antisemitisme etc.) aanduiden?

In de opdracht gaat het niet om goede of foute antwoorden. Het kan nuttig zijn om de eerste gedachten van leerlingen over dit onderwerp te bekijken en uit te leggen dat ze de woordenwolk aan het einde van de route weer te zien krijgen en dan woorden kunnen toevoegen.

Stap 2 Het verhaal van Medine

Luister naar wat Medine te zeggen heeft over discriminatie. Ga eerst na of de ondertiteling aan staat. Medine spreekt in het filmpje over vooroordelen en discriminatie. Dat zijn verschillende dingen!

Gebruik de discriminatiemachine om te onderzoeken wat Medine precies zegt.

Bepaal wat beter is: de video individueel of met de hele klas bekijken. Medine nam deel aan een internationale jeugdconferentie over diversiteit en discriminatie in Berlijn in 2013. De leerlingen luisteren naar een filmpje van twee minuten waarin Medine zichzelf voorstelt en vertelt over haar eigen vooroordelen en de vraag of ze anderen met deze vooroordelen discrimineert. De begrippen wekken verwarring bij Medine. Laat leerlingen de verklarende woordenlijst gebruiken en controleer of ze het essentiële verschil begrijpen tussen vooroordelen hebben (gedachten) en discriminatie (daden).

In de volgende stappen wordt Medines verhaal gebruikt om in te zoomen op discriminatie aan de hand van de metafoor van een machine, met verschillende onderdelen die allemaal bijdragen aan het mechanisme van discriminatie. Om leerlingen te helpen staat wat Medine zegt in het pop-upvenster rechts boven.

Stap 3 De discriminatiemachine

Kijk naar de verschillende onderdelen van de machine en de mensen die erbij betrokken zijn.

Anderen

Als we naar mensen kijken, vormen we ons een eerste mening over ze. Dit op basis van hun uiterlijk of gedrag. We vinden ze alleen 'anders' wanneer ze er anders uitzien of zich anders gedragen dan we verwachten. Die beelden verzinnen we niet zelf. Ze zijn afkomstig uit de samenleving om ons heen. Het zijn verwachtingen ontstaan en verspreid worden door anderen, de media, door de taal en door organisaties.

hardop voorleest, en sommige videoclipps klassikaal te bekijken. Neem ruim de tijd voor de groepsopdrachten en klassendiscussies.

Navigatie

De meeste leerpaden bestaan uit meerdere routes. Als docent bepaal jij welk leerpad en welke routes je leerlingen volgen. Elke route bestaat uit verschillende stappen. De meeste stappen omvatten meerdere schermpagina's, meestal met een vraag, wat informatie en een opdracht om in tweetallen of in een groepje aan te werken. Leerlingen kunnen alleen binnen dezelfde stap terugkeren naar een vorig scherm, mochten ze een vraag of tekst nog eens willen lezen. De pijl 'terug' voert niet terug naar voorgaande stappen. Mocht dit nodig zijn, gebruik dan het uitvouwmenu linksboven om door de gehele route te navigeren.

Woordenwolken

Er zijn twee manieren waarop de individuele antwoorden van leerlingen worden verzameld. In een woordenwolk worden alle woorden verzameld die leerlingen invullen zonder dat er een 'gewicht' aan wordt toegekend; de 'wolk' toont een willekeurige verzameling van de antwoorden. Dit betekent dat niet iedereen dezelfde antwoorden ziet. Meestal zijn er namelijk meer woorden ingevuld dan op het scherm passen. Een zinvolle manier om de woordenwolk te bespreken is te vragen of er een specifiek woord is dat de leerlingen opvalt of interesseert. Je kunt als moderator leerlingen ook woorden bij elkaar laten zetten die bij elkaar horen.

Ook worden de reacties van leerlingen statistisch verwerkt en worden ze in een grafiek of in aantallen weergegeven. Hierdoor worden de verschillende meningen in de klas inzichtelijk. Voor de discussie hierover worden suggesties gedaan.

Bij de leerlingen die als eerste hun antwoorden invullen is de woordenwolk relatief leeg. Laat alle leerlingen hun scherm verversen als de laatste leerlingen hun antwoorden hebben ingevuld.

Op één hoop gooien en oordelen

Zodra we van mensen vinden dat ze 'anders' zijn, delen we ze bewust of onbewust al in een groep in. Dat indelen in groepen houdt vaak al een waardeoordeel in. Soms kennen we die groepen namelijk ook bepaalde eigenschappen toe. Komen we vervolgens in contact mensen die we in negatieve zin hebben gegroepeerd, dan kan dat leiden tot discriminerend gedrag.

De 'discriminatiemachine' treedt niet automatisch in werking. We kunnen allemaal nadenken over dit mechanisme waarbij we mensen indelen in groepen en dus een oordeel over hen vellen.

De gevolgen van discriminatie

Mensen die worden gediscrimineerd ondervinden daar nadeel van. Discriminatie van personen kan de vorm aannemen van beledigingen of fysiek geweld. Discriminatie kan ook structureel zijn, bijvoorbeeld wanneer een groep beperkte toegang heeft tot onderwijs of huisvesting.

Het model van de discriminatiemachine biedt een kader om te leren begrijpen hoe discriminatie tussen individuen en de maatschappelijke variant van discriminatie (wat wordt hier precies mee bedoeld? klinkt een beetje wollig) in hun werk gaat. De volgende stappen zijn speels en abstract. De onderdelen worden vervolgens toegepast in de verhalen van de vijf jongeren.

Je zou de leerlingen kunnen vragen hoe ze het plaatje interpreteren. De ballen kunnen gezien worden als het beeld dat we van mensen hebben en de tandwielen als onderdelen die die beelden in groepen verdelen en beoordelen. Het meisje links lijkt de machine te bedienen. De jongeren boven de machine vullen deze met ideeën of beelden, en de toeschouwers rechts lijken boos en geschokt over het resultaat.

De leerlingen krijgen bovenstaande drie teksten die ze aandachtig moeten lezen. Eventueel kun je ze klassikaal lezen. De leerlingen krijgen een aantal vragen en formuleren hun antwoorden in trefwoorden.

Onder de (i) staat een transcriptie van het filmpje.

Lees wat Medine zegt in het filmpje.

- Welke oordelen heeft Medine?
- Wat is haar idee van 'normaal zijn'?

Geef op elke vraag minstens twee antwoorden.

- Wie bepaalt wat normaal is?
 - Wie in de samenleving heeft voordeel van discriminatie?
- Geef op elke vraag minstens twee antwoorden.*

Bekijk je antwoorden nog eens

Bespreek in tweetallen en vervolgens met de klas

Woordenlijst

In een verklarende woordenlijst worden woorden die in de tekst zijn gemarkeerd toegelicht. Hoe intensief de leerlingen de lijst zullen gebruiken hangt af van hun niveau en interesse, en van de beschikbare tijd. Voor sommige opdrachten zullen ze de woordenlijst moeten raadplegen. Bedenk welke woorden je met de hele klas wilt bespreken om te zorgen dat iedereen begrijpt wat ze betekenen.

Informatie en instructies

Soms worden in de rechterbovenhoek van het scherm extra informatie en instructies gegeven. Zorg dat de leerlingen hier alert op zijn. Soms is een opdracht zonder die informatie niet uit te voeren.

Ondertitels

Controleer of de ondertitels aanstaan voordat een filmclip wordt gestart. Klik onder aan de video aan de rechter kant op het icoontje om de taal te kiezen.

Het is belangrijk om ruim de tijd te nemen om de antwoorden op de vragen te bespreken. Dit kan in groepjes of met de hele klas.

Stap 4 Kennismaking

Luister naar de verhalen van vijf mensen.

Ga eerst na of de ondertiteling aan staat.

Over wie wil je meer te weten komen? Kies één persoon.

In dit filmpje van acht minuten vertellen Tyrell (Duitsland), Aya (Nederland), Nick (Oekraïne), Anna (Denemarken) en Márk (Hongarije) over hun ervaringen met discriminatie. Allemaal stellen ze zichzelf voor. Het is belangrijk om te horen hoe ze hun eigen identiteit onder woorden brengen. We willen hen niet reduceren tot hun ervaring met discriminatie. We laten zien dat er verschillende vormen van discriminatie bestaan en dat er verschillende manieren zijn waarop discriminatie wordt ervaren, maar dat er geen hiërarchie is in de zin dat een bepaalde vorm van discriminatie het 'ergst' is.

Het is belangrijk dat leerlingen verder werken met een verhaal dat ze zelf hebben gekozen, omdat iets uit dat verhaal hen kennelijk heeft aangesproken of hun belangstelling heeft gewekt. Als veel leerlingen dezelfde persoon kiezen, dan is het raadzaam om ze groepjes te laten vormen om hun antwoorden te vergelijken.

Stap 5 Inzicht

Jullie hebben dezelfde persoon gekozen. Vorm een groepje

Gebruik de discriminatiemachine om te begrijpen wat die persoon heeft meegemaakt.

Bekijk het filmpje

- Waarom werd de persoon die jullie hebben gekozen gezien als 'anders'?

- Hoe wordt over deze persoon geoordeeld?

- Wat wordt in de beschreven situatie als 'normaal' gezien??

Je hebt de discriminatiemachine gebruikt om te begrijpen hoe discriminatie in z'n werk gaat. Bespreek als groepje of jullie iets nieuws hebben geleerd.

In groepjes gaan de leerlingen dieper in op wat de door hen gekozen persoon heeft ervaren. Het model van de discriminatiemachine wordt nu gebruikt om de ervaringen van één persoon nader te bestuderen.

Stap 6 Kijk beter

Waar werd er gediscrimineerd?

Wat gebeurde er precies en wie was erbij betrokken?

Bespreek als groepje hoe familie, vrienden, klasgenoten of een voorbijganger zich gevoeld kunnen hebben

Mensen kunnen een situatie veranderen.

Versleep het schuifje om aan te geven hoeveel macht deze mensen volgens jou hebben om een situatie te veranderen.

De leerlingen beantwoorden de drie meerkeuzevragen individueel. De vragen helpen de leerlingen om in te zien dat de plek waar de discriminatie plaatsvond en de mensen die erbij betrokken waren van belang zijn.

Leerlingen bespreken hun antwoorden in kleine groepjes. Tot slot kun je elk groepje vragen om een of twee antwoorden te delen.

De leerlingen denken ook na over hoe anderen (vrienden, familie, een voorbijganger) een situatie zouden kunnen beïnvloeden. Dit kunnen ze individueel doen (door het schuifje te verslepen) of met de klas, waarbij de klas als barometer wordt gebruikt. Hierbij staan de leerlingen op en nemen fysiek een positie in. Op die manier krijg je een uitwisseling van ideeën over de rollen die mensen kunnen hebben en welke factoren meespelen in het gevoel invloed op de situatie te hebben. De rol van de docent als discussieleider is belangrijk. Zorg ervoor dat leerlingen die met hun mening in de minderheid zijn (zichtbaar voor de klas) de gelegenheid krijgen hun mening toe te lichten. Kijk voor een voorbeeld van een discussie met barometer naar het filmpje over de jeugdconferentie uit 2013.

Stap 7 Wat weet je NU?

Kijk naar de woordenwolk van het begin

Wat weet je NU over discriminatie?

Bespreek de woordenwolk met de klas.

Leerlingen zien de woordenwolk die ze aan het begin van de route hebben gemaakt en kunnen nieuwe woorden toevoegen, die in een nieuw woordenwolk verschijnen. Neem de tijd om wat ze hebben toegevoegd te bespreken en samen te vatten wat ze hebben geleerd.

Route 2 – Inzoomen en uitzoomen

Tijd: ongeveer 100 minuten (inclusief eventueel huiswerk)

Stap 4 kan als huiswerk worden opgegeven. Als je dat doet, raden we je aan om stap 3 in de klas te behandelen, waarna de leerlingen in tweetallen of groepjes aan de volgende stap kunnen werken.

Welke soorten discriminatie kun je noemen? Kom meer te weten over vijf soorten discriminatie en help een jongere uit Europa om te reageren op zijn of haar ervaring met discriminatie.

Samenvatting

In de tweede route vormen de ervaringen van de vijf jongeren het startpunt voor een nadere bestudering van de begrippen racisme, antisemitisme, discriminatie van LHBT+, discriminatie van Roma en Sinti en discriminatie van moslims. Na de opdrachten over deze begrippen krijgen de leerlingen gesprekken over een specifieke situatie te zien in de vorm van smartphonechats, waarna ze om advies wordt gevraagd.

Stap 1 Woorden hebben macht

Luister naar de verhalen van vijf mensen. Ga eerst na of de ondertiteling aan staat.

Leerlingen die net route 1 hebben gevolgd zijn bekend met het filmpje. Stel hen de vraag uit het leerpad, voordat ze het opnieuw te zien.

Welke termen bestaan er om deze vormen van discriminatie te omschrijven?

Omschrijf de discriminatie die ze ondervonden
Bespreek de woordenwolk met de klas

Als de leerlingen route 1 niet hebben gedaan, laat ze de film clip eerst bekijken en alleen de met de vraag aan de slag gaan als se het online tegen komen. Neem de tijd om de woorden in de woordenwolk te spreken en na te gaan welke er ontbreken.

Stap 2 Hoe noem je het?

Antisemitisme

Discriminatie van LHBT+

Discriminatie van moslims

Discriminatie van Roma en Sinti

Racisme

Waarom bestaan er verschillende termen voor verschillende vormen van discriminatie?

Bekijk de antwoorden van de klas in de woordenwolk en stimuleer een uitwisseling van ideeën over de verschillende historische en recente ervaringen van antisemitisme, discriminatie van LHBT+, discriminatie van moslims, discriminatie van Roma en Sinti en racisme. Vaak wordt gezegd dat het allemaal 'racisme' is. Antisemitisme is racisme van Joden, discriminatie van Roma is racisme van Roma etc. Onderzoek de redenen waarom verschillende begrippen worden gebruikt, door zowel de overeenkomsten als de verschillen ertussen te bekijken. Zie Pedagogische aanpak: <https://www.storiesthatmove.org/nl/voor-docenten/pedagogische-aanpak/>

Stap 3 Zoom in

Vorm een groepje. Elk groepje in de klas neemt één term onder de loep

Jullie nemen één van de vijf soorten discriminatie onder de loep

Wat ik hierover weet is...

Splits de klas op in groepjes en laat ze zelf een begrip kiezen om mee verder te werken of doe het voor ze. Het is belangrijk om alle vijf begrippen aan bod te laten komen omdat de groepjes later de overeenkomsten en verschillen ertussen zullen bespreken.

Stap 4 Zoom verder in

Er worden verschillende termen gebruikt voor verschillende vormen van discriminatie. De termen hebben te maken met de geschiedenis en diverse invalshoeken. Wijs de sleutelwoorden aan in de twee teksten.

Wijs sleutelwoorden aan in de teksten die je net gelezen hebt. Kies de trefwoorden die je wilt gebruiken voor je eigen omschrijving. Klik op nummer 1 en 2.

Omschrijf de vorm van discriminatie waarover je nu meer weet. Gebruik de trefwoorden die je hebt gekozen en je eigen ideeën.

Vorm een groepje met minimaal één persoon uit alle groepjes die deze termen onder de loep hebben genomen: antisemitisme, discriminatie van LHBT+, discriminatie van moslims, discriminatie van Roma en Sinti en racisme.

Deel de omschrijvingen van de discriminatievormen die door jullie onder de loep genomen zijn met elkaar. Bespreek de verschillen en overeenkomsten.

Onder (i)

We werken hier met ingewikkelde termen. Wat er precies wordt verstaan onder antisemitisme, racisme, discriminatie van moslims, LHBT+ en Roma en Sinti, daar verschillen ook deskundigen over van mening. Ze zijn het er zelfs niet over eens welke woorden we moeten gebruiken. Veel gebruikte termen zoals islamofobie of homofobie vinden veel mensen misleidend, maar worden wel dagelijks gebruikt in de media en in gesprekken. Het is belangrijk om stil te staan bij de woorden die we gebruiken, vooral omdat ze een bepaald perspectief over een kwestie blootleggen.

De eerste tekst die leerlingen lezen is een algemene omschrijving van elk van de vijf begrippen geschreven door het team van Stories that Move. De tweede tekst is een definitie van een internationale gouvernementele organisatie (de VN, UNESCO of de OVSE) of een non-gouvernementele organisatie. Met de kernwoorden die de leerlingen uit deze teksten kiezen, geven ze vervolgens hun eigen omschrijving.

Geef leerlingen de kans om hun omschrijvingen met elkaar te vergelijken en bespreken, voordat ze aan stap 5 beginnen. Verwijs naar de vraag die ze eerder hebben beantwoord: waarom zijn er verschillende begrippen die discriminatie omschrijven?

Stap 5 Hoe te reageren

Kies de persoon die te maken kreeg met de vorm van discriminatie waarover jij net meer te weten bent gekomen.

Schrijf een slotzin in de volgende chat

Stel dat degene die je gekozen hebt een vriend(in) van je was, hoe zou hij of zij volgens jou op deze vorm van discriminatie moeten reageren?

Vul de slotzin in die jij voor de chat hebt bedacht.

Vergelijk de verschillende slotzinnen en kies er als groepje één om aan de klas te presenteren.

Leg eerst uit wat er is gebeurd.

Zijn jullie opvattingen over de verschillende vormen van discriminatie en welke invloed ze hebben op het leven van mensen veranderd?

Leerlingen lezen een korte chat van een van de vijf jongeren uit de filmpjes: Anna, Aya, Márk, Nick of Tyrell.

Ze kunnen in dezelfde groepjes of tweetallen werken als bij stap 4.

Geef leerlingen de tijd om de verschillende antwoorden te laten bespreken en te reflecteren op de vraag waarom mensen verschillende adviezen geven. Ze zullen zich bewust worden dat veel factoren van invloed zijn op de reacties van mensen op verschillende vormen van discriminatie. Of de omgeving wel of niet veilig is, bijvoorbeeld, maar ook persoonlijke karaktereigenschappen van een vriend of voorbijganger bepalen of hij of zij direct op een discriminerende opmerking reageert.

Vraag elke leerling, ter afronding van de les, of hun ideeën over discriminatie zijn veranderd. Ze kunnen dit eventueel eerst in tweetallen bespreken en vervolgens hun gedachten uitwisselen met de klas.

Route 3 – Vijf situaties: en nu jij

Tijd: ongeveer 50 minuten

Een goede voorbereiding voor het werken met dit leerpad is om eerste de online workshop te volgen (10-20 min.) die je vindt op de homepage. Deze workshop biedt inzicht in wat ons kan beïnvloeden wanneer we een situatie beoordelen en laat je de methodologie ervaren die je leerlingen zullen volgen. Deskundigen op het gebied van pedagogiek delen hun inzichten over verschillende situaties.

Discriminatie kent veel vormen en duikt overal op. Niet altijd wordt gedrag of een opmerking hetzelfde beoordeeld. Hoe komt dat en hoe gaan we daarmee om? Een paar voorbeelden.

Samenvatting

In het derde leerpad worden vijf situaties uitgebeeld waarmee jongeren mee geconfronteerd kunnen worden die als discriminerend of aanstootgevend gezien kunnen worden. Deze situaties zijn gebaseerd op het dagelijks leven van jongeren. Iedere leerling bepaald voor zichzelf of een situatie acceptabel is of niet. Daarna kunnen ze hun meningen uitwisselen in groepsverband en bespreken of ze hetzelfde denken over de situaties of deze toch herzien. Als klas kan je de factoren bespreken die invloed hebben op hoe serieus je een bepaalde situatie beoordeelt.

Leerlingen werken gedeeltelijk individueel (online) en gedeeltelijk in groepsverband (offline) om hun eigen mening te vormen, deze te verwoorden en die van anderen te horen. De vijf situaties kunnen ook geprint worden om offline mee te werken.

Stap 1 Erg of niet?

Op de volgende vijf pagina's staat steeds een situatie afgebeeld. Geef je oordeel. Wat kan door de beugel en wat niet?

Wat vind jij? Verplaats de slider. Het gaat om jouw mening en jouw eigen gevoelens!

Hand in hand

Eerlijk spel

Vrienden

Shopper

Grapje

Op de volgende pagina zie je wat je klasgenoten van de vijf situaties vinden. Klik op de plaatjes om hun antwoorden te zien en gebruik de ververs knop (rechts onder) om meer reacties te laden.

Wacht tot iedereen klaar is. Bespreek de reacties met de klas.

Leerlingen wachten op de pagina met de woordenwolk tot iedereen op hetzelfde punt is, zodat ze alle meningen over de afbeeldingen kunnen lezen. Het is niet noodzakelijk om de scenario's uitvoerig te bespreken, dit kan later in kleinere groepjes. Wel is het interessant om de verschillende meningen te noteren en te bespreken welke factoren een rol kunnen spelen. Het zou kunnen zijn dat leerlingen dezelfde mening hebben. Zorg ervoor dat alle standpunten worden genoteerd, ook wanneer deze in de minderheid zijn.

Stap 2 Vijf situaties

Kijk nog eens goed naar de situaties.

Welke kan volgens jou echt niet en welke is minder erg?

Het gaat om jouw mening en gevoelens.

Ik vind dit echt niet kunnen omdat...

Ik vind dit minder erg omdat...

Stap 3 Vergelijk jullie meningen

Bespreek de situaties in groepjes. Schrijf de titels van de plaatjes op briefjes en rangschik ze van minst erg tot heel ernstig.

De leerlingen wordt nu gevraagd om de vijf situaties met elkaar te vergelijken. Hierbij gaat het niet om de hiërarchie van 'heel serieus naar minder serieus' maar om het gevoel dat een bepaalde situatie kan oproepen en de ervaring van een individu daarbij.

Zorg ervoor dat leerlingen goed naar elkaar luisteren. Wanneer ze over het algemeen dezelfde mening hebben, is het interessant om na te gaan waarom dit zo is en of ze

zich bewust zijn van andere meningen en standpunten. Bekijk of het nodig is om de klas op te delen in groepjes of laat ze hun eigen groepjes vormen om na te bespreken.

Stap 4 Inzichten

Bespreek de situaties in groepjes. Schrijf de titels van de plaatjes op briefjes en rangschik ze van minst erg tot heel ernstig.

Versleep de plaatjes in de door jullie bepaalde volgorde. Inzichten: minst oké

Bespreek de situaties in groepjes. Schrijf de titels van de plaatjes op briefjes en rangschik ze van minst erg tot heel ernstig.

Versleep de plaatjes in de door jullie bepaalde volgorde. Inzichten: minst erg

Wat gaf de doorslag? Kies twee opties

Je kent iemand die er gekwetst door zou zijn

Het slachtoffer is er niet bij

Een heleboel mensen hebben de opmerking gehoord

De spreker bedoelde het niet zo

De spreker heeft meer macht dan het slachtoffer

De collectieve keuzes van de groep worden zichtbaar voor de hele klas. Dit kan de aanzet geven voor een klassikale uitwisseling.

Hier zou je de groep kunnen vragen welke afbeelding tot de meeste discussie leidde en waarom. Als er een afbeelding niet besproken is kan het interessant zijn om uit te zoeken of a) het te ver van hen afstaat, b) ze het er allemaal over eens waren of c) het gaat over een onderwerp waar liever niet over praten.

Vraag om concrete voorbeelden van de factoren die beïnvloeden of een situatie als meer of minder ernstig wordt beschouwd.

Aanvullende aspecten om te bespreken als je dieper in wilt graag op een of meer situaties

Bij het bespreken van het plaatje Hand in hand

- **Tip 1:** In hoeverre is het geweld dat je hier ziet van invloed op je beoordeling van de situatie?
- **Tip 2:** Zou je de situatie anders beoordelen als bijvoorbeeld twee moslimmeisjes het slachtoffer waren?
- **Tip 3:** Hoe denk je dat de jongens die hand en hand lopen zich voelen en hoe zouden ze kunnen reageren?

Bij het bespreken van het plaatje Eerlijk spel:

- **Tip 1:** Wat denk je? Waarom roepen ze op die manier?
- **Tip 2:** Wat voor opties hebben de spelers in het rode team?
- **Tip 3:** Wat zouden de supporters van een team in een dergelijke situatie moeten doen?

Bij het bespreken van het plaatje Grapje:

- **Tip 1:** Wanneer vind je een geintje of een woordspeling grappig en wanneer niet?
- **Tip 2:** Hoe zou je reageren op een soortgelijke grap over een andere historische gebeurtenis, bijvoorbeeld over de geschiedenis van de slavernij?
- **Tip 3:** Wat zou de docent volgens jou in een dergelijke situatie moeten doen?

Bij het bespreken van het plaatje Vrienden:

- **Tip 1:** Wat denk je dat het meisje met haar waarschuwendende woorden wil bereiken?
- **Tip 2:** Maakt het voor jou verschil dat de jongen in kwestie erbij zit?
- **Tip 3:** Zou het voor jou verschil maken wanneer een (witte) jongen de jongen in het plaatje aanspreekt.

Bij het bespreken van het plaatje Shoppen:

- **Tip 1:** Welke vooroordelen heeft de winkelier over de jongens?
- **Tip 2:** In het plaatje zien we wat de winkelier denkt. Zou het voor jou verschil maken als hij zegt wat hij denkt?
- **Tip 3:** Hoe denk je dat de jongens zich zouden voelen als ze wisten dat ze niet erg welkom waren?